

LA BARREJA BOSC - PLANÇONEDA

*Diagnòstic i
gestions previstes*

Erasmus+

La barreja bosc-plançonada

Diagnòstic i gestions previstes

Tres etapes

- **Etapa 1: DESCRUIRE** una barreja bosc-plançonada
- **Etapa 2: QUINA GESTIÓ** per a una barreja bosc-plançonada?
- **Etapa 3: GESTIONAR** una barreja bosc-plançonada
 - Què fer en presència de plançonada?
 - Les podes a la plançonada
 - Les podes al bosc
 - Manteniment a curt termini de la barreja bosc-plançonada
 - Tractament en bosc irregular
 - Tractament en bosc regular

Etapa 1: **DESCRIURE** una barreja bosc-plançonada

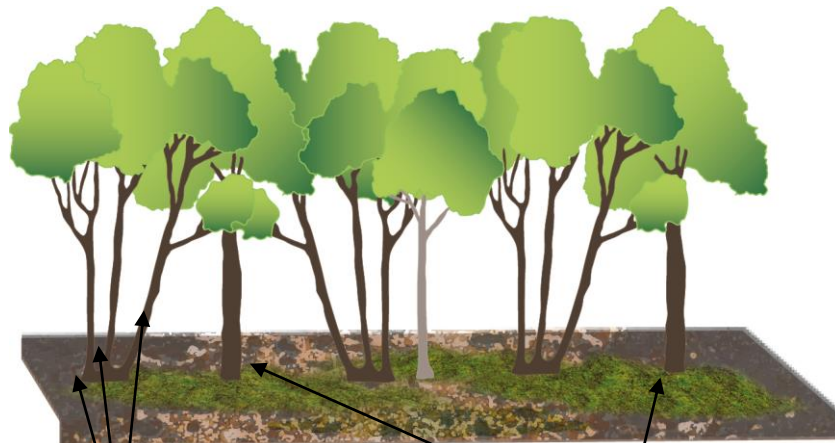
Definició

Barreja íntima d'arbres de bosc procedents de llavors o de plantes (anomenats arbres de peu franc o reservats) **i d'arbres procedents de plançonades.**

Una barreja bosc-plançonada freqüent: la roureda-els carpins

Barreja bosc-plançonada

Arbres procedents de plançonada

Bosc format d'arbres de peu franc

Proporcions de guaixos de plançonada i de reserves variables.

La plançonada es pot limitar al sotabosc o, per contra, pujar fins al nivell dominant.

Caracteritzar la barreja bosc-plançoneda

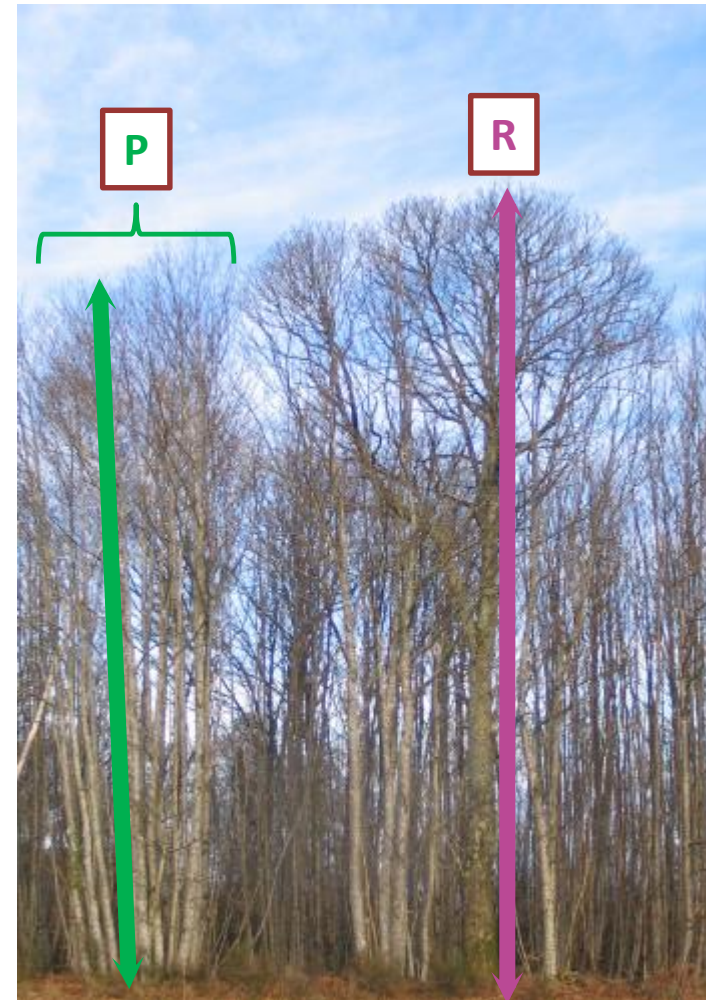
Les espècies de la reserva R

- Reconèixer-les
Exemples: barreja de roure de fulla grossa i algunes moixeres
- Fer-ne una estimació de l'alçària dominant
Exemple: 24 m

Les espècies de la plançoneda, en cas que n'hi hagi

- Reconèixer-les
Exemple: castanyer
- Fer-ne una estimació de l'alçària mitjana
Exemple: 20 m
- La plançoneda és explotable?
Exemple: sí, per a llenya

Barreja bosc-plançoneda de castanyer

Caracteritzar la barreja bosc-plançonada

Descriure la barreja bosc-plançonada per:

1 **El volum ocupat pels arbres de la reserva** (riquesa): és determinat a ull o, de forma més precisa, mesurant **l'àrea basal*** en diferents punts de la parcel·la;

Llenya de diferents mides dins d'una barreja bosc-plançonada

2 **El repartiment de les categories de mides** Menuda/Mitjana/Grossa: es fa a ull, o bé avaluant la seva proporció en petites zones, comptant una dotzena d'arbres entre els més pròxims;

3 **La presència eventual de perxes de futur i de planters;**

4 **Inventaris estadístics i tipològics¹** que us ajuden a diagnosticar la vostra parcel·la.

¹ amb l'ajuda d'una tipologia de masses, eina d'ajuda a la descripció

Algunes definicions

Àrea basal

Suma de les seccions a 1,30 m (1,50 m a Bèlgica) del sòl, de tots els arbres precomptables, expressada en m²/ha.

Categoria de mida Llenya Menuda

Arbres amb un diàmetre comprès entre 17,5 i 27,5 cm.

Categoria de mida Llenya Mitjana

Arbres amb un diàmetre comprès entre 27,5 i 47,5 cm per a les frondoses i entre 27,5 i 42,5 cm per a les coníferes.

Categories de mida Llenya Grossa i Llenya Molt Grossa

Arbres amb un diàmetre superior a 47,5 cm per a les frondoses (67,5 cm i més per a la Llenya Molt Grossa); 42,5 cm per a les coníferes (més de 62,5 cm per a la Llenya Molt Grossa).

Mesure de la surface terrière

Algunes definicions

Pollís

Brot procedent d'una gemma situada sobre el tronc. També anomenat brot epicòrmic.

Bosquet

Conjunt d'arbres que presenten una certa homogeneïtat en una superfície inferior a 50 àrees.

Perxa

Arbre amb un diàmetre comprès entre 12,5 i 27,5 cm.

Extracció selectiva

Operació d'extracció, en cada passada de poda, de les tiges més grosses del sotabosc (perxes i plançonedes) per dosificar la llum (enfortiment dels canons, cobertura del sòl) i per descongestionar la capçada dels altres arbres.

Caracteritzar la barreja bosc-plançoneda

- **Qualitat dels arbres:** element indispensable per orientar-se envers la gestió d'arbres de qualitat.

→ Exemple:
en aquest bosc, la major part de la llenya mitjana i grossa és de bona qualitat.

- **Estat sanitari**

Exemple:

Aquesta llenya grossa d'avet roig no presenta bona salut.

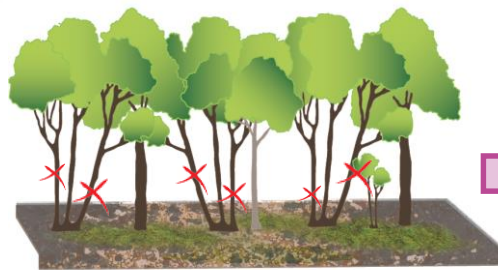

Etapa 2: QUINA GESTIÓ per a una barreja bosc-plançoneda?

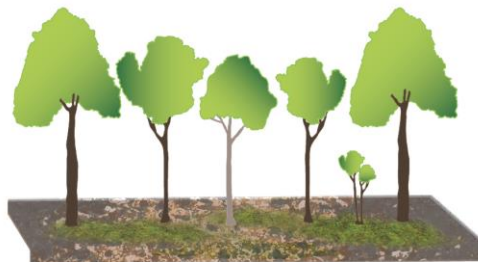
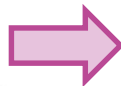
En absència d'aspectes particulars prioritaris (vinculats a la parcel·la o al fosc), **adaptació de les espècies al sòl i al clima i qualitat de la llenya**: principals criteris per a la tria del tractament silvícola a aplicar en un bosc irregular.

Massa de partida	Tractament silvícola	Raons de la tria	Massa objectiva a llarg termini
	Tractament irregular	La bona qualitat de les reserves en la majoria de categories de mida (Llenya Menuda, Mitjana, Grossa) permet preveure una millora de la massa	Barreja bosc-plançoneda irregular
	Tractament regular	La bona qualitat de les reserves d'una categoria de mida permet preveure una millora de la massa	Bosc per soca obtingut per conversió
	Tractament regular	La llenya és molt grossa, molt vella o de mala qualitat, per la qual cosa no permet preveure una millora de la massa inicial	Reforestació i finalment bosc regular

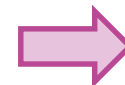
Etapa 3: **GESTIONAR** una barreja bosc-plançonada Què fer en presència de plançonada?

Massa de partida

Massa després de la poda

Massa a mig termini:
podes de plançonades regulars, cada 6-10
anys, permeten escalonar-les en nivells.

La plançonada està en molt bon estat. Permet:

1 **Gestionar l'arribada de la llum** a la massa i al sòl, per limitar l'exposició de la vegetació competitiva (bardissa, molínia...);

2 **Protegir els troncs de determinades espècies** (castanyer, roure...) d'una arribada massa brutal de llum, responsable del desenvolupament de pollissos que deteriorenen la qualitat de la llenya.

Cal evitar la poda rasa quan els arbres del bosc són de qualitat, independentment de la forma de gestió triada.

Objectiu

Descongestionar el cap dels arbres del bosc tallant els guaixos de plançonades que el destorben.

Les podes a les plançonades

Gestionar l'expansió

Afavorir els arbres del bosc sense alterar la renovació.

Avantatges de gestionar una plançonada

- Només es tallen els guaixos **més grossos en competència amb el bosc**; operació més rendible per al llenyataire que ja no s'ocupa dels guaixos no vendibles.
- **Manteniment de la qualitat** dels arbres (enfortiment dels troncs).
- **Barreja d'espècies**, en determinats casos.
- **Regulació de l'aportació de llum** al sòl, favorable per l'assimilació de matèria orgànica, el control de la vegetació competidora (esbarzer, molínia, falguera...) i l'aparició de regeneració.
- **Ingressos econòmics** per la venda de la llenya.

Plançonada de carpí heterogeni en una barreja bosc-plançonada

Punts febles

- Requereix una **major atenció** en l'abatiment (arbres entortolligats).
- **Aproximació més complicada** per treure la llenya (es pot resoldre gràcies a l'obertura de particions).

Les podes a la plançoneda

Alguns consells

Plançoneda absent o raquítica

Podes menys freqüents i no massa fortes per limitar l'aportació de llum a la massa.

Absència de plançoneda en les rouredes sobre terreny àcid

Plançoneda present però no explotable

Esperar fins que sigui vendible abans de realitzar qualsevol poda al bosc, per no empobrir la massa, llevat si els arbres de la reserva hi són molt presents.

Plançoneda molt present i explotable

Començar per 1 o 2 podes a la plançoneda abans de realitzar-ne una al bosc per estructurar la massa, en particular si s'orienta cap a una gestió en bosc irregular.

El manteniment d'una plançoneda de 2 o 3 m²/ha després d'una o diverses podes permet conservar la qualitat de la llenya, així com aportar llum al sòl.

Les podes al bosc

Tres tractaments possibles en funció del diagnòstic

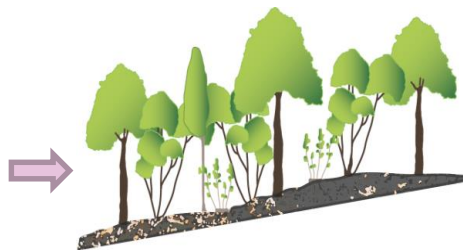
Gestionar una barreja bosc-plançonada

1 Poques reserves al bosc (menys de 8 m²/ha d'àrea basal) però de qualitat.

1 Manteniment de la barreja bosc-plançonada

2 Els arbres són de bona qualitat en diverses categories de mides (2 o 3).

2 Bosc irregular

3 Els arbres només són de bona qualitat en 1 categoria de mida (Llenya Menuda, Mitjana o Grossa) / absència de perxes viables.

3 Bosc regular treballant en benefici d'una categoria de mida

o

Espècie no adaptada a l'estació / llenya massa grossa / massa vella / que presenta problemes sanitaris.

3 Bosc regular procedent de renovació

Manteniment a curt termini de la barreja bosc-plançonada

Es tracta de masses pobres en reserves (arbres del bosc, que necessiten un **període de transició** per veure com evolucionaran.

Objectiu en els propers 20 anys

Treball a la plançonada i podes molt lleugeres al bosc per tal d'aportar llum al sòl amb l'objectiu de:

- permetre la instal·lació i després el desenvolupament de planter; possibilitat de plantar en petites zones sense regeneració;
- no retirar massa volum per mantenir una massa que pugui renovar parcialment el bosc.

Objectiu a llarg termini

- si els planters o les plantes joves **creixen per bosquets**, orientació envers el **bosc irregular**;
- si la massa **es manté intacta**, preveure'n la renovació per complet; possibilitat de plantació (transformació en **bosc regular**).

Tractament en bosc irregular

El bosc irregular es caracteritza per:

1 L'extracció selectiva de la plançonada

Aclarida a la plançonada per descongestionar el capdamunt de les capçades de les reserves, i dosificar l'arribada de llum al sòl i dins la massa;

2 Una aclarida lleugera a la plançonada

- Recollida d'alguna llenya grossa i molt grossa arribada a la maduresa.

- Selecció en benefici dels millors arbres a les perxes, llenya menuda i mitjana; aquesta selecció és més forta en les categories de mides millor representades.

- **3 rotacions sovint curtes:** 8-12 anys, o fins i tot menys per a les espècies de creixement ràpid i una **extracció moderada** (15-20 % de l'àrea basal).

Bosc irregular de roure de fulla grossa amb una plançonada de carpí

Solen fer falta intervencions per afavorir la regeneració natural.

Tractament en bosc regular

La gestió en bosc regular es preveu quan:

- **la massa és de mala qualitat:** renovació de la massa per regeneració natural o plantació,
- **l'espècie no està adaptada a les condicions del sòl i del clima**
Plantació amb una altra espècie.

Una única categoria de mida (llenya menuda, mitjana o grossa) **és de bona qualitat i/o adaptada al sòl i al clima. Es treballa en benefici seu per a:**

- aclarides dins del bosc, suprimint progressivament sobretot els arbres mediocres i els que destorben els arbres de futur,
- extracció selectiva de plançonada.

Bosc regular roure-faig

Aclarides programades cada 10 anys aproximadament; **extracció** que oscil·la entre un 20 i un 30 % en benefici dels arbres de qualitat.

Conclusió

Gestionar una barreja bosc-plançonada **requereix**, en primer lloc, **un bon diagnòstic**:

- **del sòl i del clima** per saber si l'espècie hi està **adaptada**;
- **de la plançonada i dels arbres del bosc** per orientar la seva gestió envers els millors.

Un barreja bosc-plançonada que presenti arbres de la reserva de bona qualitat es pot convertir en bosc per produir al final llenya de qualitat. En aquest cas, les aclarides són necessàries:

- a la plançonada (no fer poda rasa de la plançonada),
- i al bosc; normalment aclarides prudents ja que hi ha pocs arbres/ha.

A vegades, fa falta enriquir la barreja bosc-plançonada, fent-hi plantacions o regenerant-la per zones.

Redacció: L. Molines, É. Sevrin, F.-X. Valengin

Crèdits de les il·lustracions:

Pàg. 1, 3: A. GUERRIER © CNPF

Pàg. 4: J.-P. GAYOT © CNPF

Pàg. 5, 7, 17: S. GAUDIN © CNPF

Pàg. 6: E. SINOUE © CNPF

Pàg. 7, 8, 12, 13, 16: J. ROSA © CNPF

Pàg. 10: A. DE LAURISTON © CNPF

Pàg. 9: G. PICHARD © CNPF

Pàg. 3, 11, 14, 15, 16, 17: Eduter-CNPR

Disseny: Eduter-CNPR

Edició: juny de 2019

Per a més informació contactar amb les entitats sòcies del projecte “eForOwn”

Si ets propietari forestal

A Bèlgica

A Espanya

A França

Si ets estudiant o formador

A Bèlgica

A Espanya

A França

